

AUTORITETI KOSOVAR I KONKURENCËS
AUTORITET KOSOVA ZA KONKURENCIJU
KOSOVO COMPETITION AUTHORITY

RREGULLATORËT E KONKURENCËS NË KOSOVË

SIGURIMI I PËRFITIMEVE NGA
KONKURRENCA E DREJTË

3

Autoriteti Kosovar i Konkurrencës
Autoritet Kosova za Konkurenciju
Kosovo Competition Authority

**SIGURIMI I PËRFITIMEVE NGA
KONKURRENCA E DREJTË**
(Broshura Nr.3)

RREGULLATORËT E KONKURRENCËS NË KOSOVË

Autoriteti Kosovar i Konkurrencës dhe Komisioni Kosovar i Konkurrencës

Sipas Ligjit për Mbrojtjen e Konkurrencës (të ndryshuar)¹, **Autoriteti Kosovar i Konkurrencës** (AKK) është institucioni kryesor në Kosovë përgjegjës për parandalimin dhe ndalimin e praktikave anti-konkurruese duke përfshirë marrëveshjet e ndaluara, abuzimet me pozitën dominuese të tregut, mbikëqyrjen e marrjes / bashkimit dhe aspektet e avokimit në fushën e konkurrencës.

Autoriteti Kosovar i Konkurrencës përbëhet nga **Komisioni Kosovar i Konkurrencës** (KKK) si një organ kolegjal vendim-marrës dhe Sekretariati i cili është përbërë nga nëpunës civilë profesionistë, hetues dhe staf ndihmës. Sipas ligjit, Komisioni i Konkurrencës është pjesë e Autoritetit dhe menaxhon punën e tij. Përbëhet nga pesë anëtarë. Këta anëtarë duhet të mos kenë ndonjë konflikt interesi me sektorin e biznesit dhe Komisioni i raporton Parlamenti i Kosovës dhe mbikëqyrjet nga ky i fundit.

Sekretariati i AAK-së është organi administrativ i autorizuar me ligj për të hetuar, përgatitur raportet t'hetimit dhe për t'ia përcjellë ato Komisionit për të marrë vendim, ai gjithashtu kryen funksione monitorimi për të siguruar konkurrencë të ndershme dhe efektive në treg. Sekretariati përbëhet nga dy departamente - Departamenti Ligjor dhe Administrata dhe Departamenti për Mbikëqyrjen e Tregut. E para zhvillon politikën e menaxhimit të personelit dhe koordinon procesin e hartimit të legjislacionit, ndërsa Departamenti i dytë heton shkeljet e konkurrencës në treg në përputhje me legjislacionin në fuqi. Në veçanti, Departamenti për Mbikëqyrjen e Tregut kryen procedurën hetimore, mbikëqyr tregun dhe propozon masa për krijimin e konkurrencës në rast të ndonjë pengese, kufizimi ose shtrembërimit të konkurrencës në treg.

¹ Ligji (Nr. 03 / L -229) për Mbrojtjen e Konkurrencës (2010) i ndryshuar me Ligjin (Nr. 04 / L-226) për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit Nr. 03 / L-229 për Mbrojtjen e Konkurrencës (2014)

Ndërkohë që AKK-ja është institucioni kryesor në Kosovë përgjegjës për politikën e konkurrencës, zbatimin e konkurrencës në sektorë kyç të rregulluar siç janë komunikimi elektronik, energjia elektrike, transporti, uji, mbeturinat kërkon një nivel të përpjekjeve të koordinuara ndërmjet AKK-së, rregullatorëve të sektorit dhe Ministrive relevante të linjës . Një koordinim i tillë mund të ketë të bëjë me çështjet e përcaktimit të tregut, identifikimin e ndërmarrjeve që kanë fuqi të konsiderueshme në treg, krijimin masave mbrojtëse *ex-ante* ose *ex-post*, shkëmbimin e të dhënave përfshirë informacionet konfidenciale, opinione këshilluese për çështje të konkurrencës, raportim të shkeljeve të mundshme etj. AAK-ja po synon këto nivele bashkëpunimi përmes memorandumeve të mirëkuptimit me institucionet kryesore në Kosovë. Deri më tani, AAK-ja ka krijuar marrëveshje të tilla me Zyrën e Rregullatorit të Energjisë, Trainkos, Autoritetin Rregullator të Komunikimeve Elektronike dhe Postare, Autoritetin Rregullator të Shërbimit të Ujit dhe Bankën Qendrore të Kosovës. Një përmbledhje e shkurtër e rolit të secilit prej këtyre organeve është paraqitur më poshtë.

Zyra e Rregullatorit të Energjisë (ERO)

ZRRE-ja është përgjegjëse për krijimin dhe zbatimin e kornizës rregullatore për sektorin e energjisë (energji elektrike, ngrohje qendrore dhe gaz natyror) në Kosovë, dhe për sigurimin e mos-diskriminimit, konkurrencës efektive dhe funksionimit efikas të tregut të energjisë. Bordi i ZRRE-së përbëhet nga 5 anëtarët e emëruar nga Kuvendi i Kosovës. Përgjegjësitë e Zyrës së Rregullatorit të Energjisë përcaktohen në Ligjin për Rregullatorin e Energjisë (Ligji Nr. 03 / L-185) dhe ushtrohen kryesisht përmes:

- Dhënies, modifikimit, revokimit të licencave për aktivitetet e energjisë dhe monitorimit të aktiviteteve të tilla të licencuara të energjisë;

- Dhënies së autorizimeve për ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese;
- Miratimit të tarifave dhe metodologjisë së çmimeve për aktivitetet e rregulluara
- Zgjidhjes së mosmarrëveshjeve midis të licencuarve dhe klientëve, etj.

Që nga viti 2007, ZRRE-ja ka arritur pavarësinë financiare dhe vetë-qëndrueshmëri duke financuar aktivitetet e saj nga tarifat e licencimit. Legjislacioni tjetër relevant për ZRRE-në përfshin Ligjin për Energjinë (Nr. 03 / L-184) dhe Ligjin për Energjinë Elektrike (Nr. 03 / L-201).

Sektori i energjisë elektrike në Kosovë karakterizohet nga prania e një gati- monopoli kur bëhet fjalë për furnizimin me energji elektrike. Kjo furnizohet nga ndërmarrja shtetërore KEK. Gjenerimi i KEK mbështetet në një fabrikë të vetme qymyri që siguron ngarkesë bazë të energjisë elektrike në rrjetin e transmetimit. KEK-u ka vetëm një impiant gjenerimi kështu që mënyra e vetme për të zgjeruar kapacitetin është përmes Interkoneksionit. ZRRE-ja kohët e fundit ka dhënë disa licenca për furnizues të energjisë së ripërtëritshme por këto nuk janë ende funksionale.

KOSTT është kompania e ngarkuar me rrjetin e transmetimit të energjisë elektrike. Qasja në rrjet është nën kontrollin e Serbisë, ndërsa mirëmbajtja bëhet nga Kosova. Prandaj, Interkoneksioni kontrollohet nga Serbia gjë që dëmton në tregtinë me shumicë. Kosova nuk ka asnjë Interkoneksion me Shqipërinë dhe kjo ndikon dukshëm në mundësinë e saj për eksport.

Shpërndarja dhe furnizimi bëhet nga KEDS dhe KESKO, dy kompani që dikur ishin në pronësi të Shtetit, por që më pas në vitin 2013 u privatizuan tek Turkish Çalik group.

ZRRE-ja në tre vitet e fundit ka de-rregulluar çmimet në nivelin e gjenerimit, megjithëse ekziston një marrëveshje ekskluzive

furnizimi midis KEK, KEDS dhe KESKO pasi asnjë burim tjetër i gjenerimit nuk është i disponueshëm. ZRRE-ja rregullon çmimin në nivel të shpërndarjes dhe furnizimit si dhe kostoja e prodhimit të energjisë elektrike subvencionohet ndjeshëm nga Qeveria.

Rregullatori i Hekurudhave të Kosovës

Në vitin 2011, ish Hekurudhat e Kosovës J.S.C u nda në dy ndërmarrje publike - *Trainkos* dhe *Infrakos*. Në transportin e mallrave, ndërmarrja shtetërore *Trainkos* mbulon 95% të kërkesës në treg. Një kompani tjetër është licencuar gjithashtu për të vepruar si një ofrues i shërbimit të mallrave. Transporti i udhëtarëve është një monopol i *Trainkos*. *Infrakos* është përgjegjëse për mirëmbajtjen e hekurudhës.

Autoriteti Rregullator i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (ARKEP)

Autoriteti Rregullator i Komunikimeve Elektronike dhe Postare të Kosovës (ARKEP) rregullon sektorin e telekomunikacionit dhe postës në Kosovë. ARKEP gjithashtu merret me caktimin e frekuencave përmes procedurave të tenderit publik.

ARKEP është një entitet publik i cili është i pavarur në punën e tij. Bordi i tij emërohet nga Kuvendi i Kosovës. Autoriteti u themelua në 2004 sipas Ligjit për Telekomunikacionin të miratuar nga Kuvendi dhe i publikuar me Rregulloren e UNMIK-ut 2003/16. Ky legjislacion kishte një fokus specifik për përmirësimin e sektorit të telekomunikacionit të Kosovës, duke krijuar një agjenci të pavarur rregullatore, përgjegjëse për të licencuar dhe mbikëqyrur ofruesit e shërbimeve të telekomunikacionit në Kosovë, duke inkurajuar pjesëmarrjen e sektorit privat dhe konkurrencën në ofrimin e shërbimeve; duke vendosur standarde për të gjithë ofruesit e

shërbimeve në Kosovë dhe duke kjiuar dispozita për mbrojtjen e konsumatorit.

Në lidhje me shërbimet mobile, tarifat e operatorëve mobil janë plotësisht të liberalizuara. Një memorandum mirëkuptimi midis ARKEP dhe AKK-së është në fuqi në lidhje me konkurrencën në sektorët e telekomunikacionit dhe postës.

Autoriteti Rregullator i Shërbimit të Ujit (ARrShU)

Shpërndarja e ujit në Kosovë operohet nga një monopol Shtetëror. Uji me shumicë shpërndahet në zonat e Prishtinës dhe Mitrovicës përmes *Iber Lepenc*, një ndërmarrje në pronësi të shtetit. Përveç kësaj, ka gjashtë shpërndarës të shërbimeve të ujit, një për secilin nga rajonet kryesore të Kosovës. ARrShU, si rregullator i sektorit, është përgjegjës për caktimin e tarifave me shumicë dhe konsum. ARrShU është gjithashtu përgjegjës për dhënien e licencave për nxjerrjen e ujit nga burimet ujore. Rregullatori është anëtar i ËAREG, shoqata evropiane e rregullatorëve të ujit. Në lidhje me zbatimin e rregullave të konkurrencës, për monofolet qeveritare konkurrenca nuk zbatohet dhe mund të lindë vetëm pas një ndryshimi të kornizës rregullatore që prezanton privatizimin.

Banka Qendrore e Kosovës

Banka Qendrore e Kosovës është themeluar në Qershor 2008 sipas Ligjit (Nr. 03 / L-074) për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës. Është një organ administrativ i cili është i pavarur në kryerjen e funksioneve të tij dhe i raporton vetëm Kuvendit të Republikës së Kosovës. Neni 7 i Ligjit pasues (Nr. 03 / L-209) për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës (2010) përcakton objektivat e saj aktualë në shprehjet vijuese:

1. Objektivi kryesor i Bankës Qendrore do të jetë nxitja dhe mirëmbajtja e një sistemi financiar të qëndrueshëm, duke përfshirë një sistem të sigurve, të shëndoshë dhe efikas për pagesa.

2. Një objektivi shtesë i Bankës Qendrore, i cili varet nga objektivi kryesor i Bankës Qendrore, është të kontribuojë në arritjen dhe ruajtjen e stabilitetit të çmimeve të brendshme.
3. Pa paragjykuar arritjen e këtyre dy objektivave, Banka Qendrore do të mbështesë politikatat e përgjithshme ekonomike të Qeverisë.
4. Banka Qendrore do të veprojë në përputhje me parimin e një ekonomie tregu të hapur me konkurrencë të lirë, duke favorizuar një shpërndarje efikase të burimeve.

Banka Qendrore licencon dhe mbikëqyr bankat, zyrat e këmbimit valutor, kompanitë e sigurimeve, fondet e pensioneve dhe subjektet e tjera që kryejnë veprimtari financiare në Kosovë.

Rregullatorët e Prokurimit Publik

Sipas legjislacionit të prokurimit publik të Kosovës², prokurimi publik në Kosovë rregullohet nga Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik (KRPP) dhe nga Organi Shqyrtues i Prokurimit (OSHP). Ndërkohë që AKK-ja nuk ka vendosur ende marrëveshje bashkëpunimi të hollësishme me rregullatorët e prokurimit publik të Kosovës, mbetet ende me shumë në interes për konkurrencën në Kosovë që në blerjet publike të mallrave dhe shërbimeve të mbizotërojë shkalla më e lartë e konkurrencës dhe që të funksionojë një kulturë e fortë e konkurrencës brenda rregullatorëve të prokurimit publik në Kosovë.

Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik është një agjenci e pavarur rregullatore përgjegjëse për promovimin e zhvillimit dhe funksionimit të përgjithshëm të rregullave të prokurimit publik dhe të sistemit të prokurimit publik në Kosovë. Funksionet e tij të hollësishme përfshijnë:

- Themelimi dhe publikimi i rregullave të hollësishme të prokurimit publik për të siguruar zbatimin e duhur të Ligjit nga autoritetet kontraktuese, përfshirë rregulla që rregullojnë përdorimin dhe sjelljen e secilit prokurim të

² Ligji (Nr.03/L -241) për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës (2010).

autorizuar (me kusht që rregullat e tilla të jenë në përputhje me kërkesat dhe parimet e përcaktuara nga ligji dhe çdo kërkesë të zbatueshme të BE-së në lidhje me prokurimin);

- Përgatitja dhe publikimi i manualeve të prokurimit, udhëzuesve, formave standarde të prokurimit dhe modelit të kontratave të prokurimit dhe kushtet kontraktuale për autoritetet kontraktuese;
- përforcimi i ndërgjegjësimit ndërmjet autoriteteve kontraktuese dhe operatorëve ekonomikë për legjislacionin e prokurimit publik, si dhe për objektivat, procedurat dhe metodat e tij;
- ofrimi i asistencës teknike si për autoritetet kontraktuese poashtu edhe për operatorët ekonomikë në zbatimin dhe interpretimin e dispozitave të rregullave të prokurimit publik;
- sigurimi dhe publikimin e opinioneve interpretuese administrative me shkrim si për autoritetet kontraktuese poashtu edhe për operatorët ekonomikë për zbatimin dhe interpretimin e rregullave të prokurimit publik.

Për më tepër, KRPP-ja është përgjegjës për (i) monitorimin e zbatimit të Ligjit; (ii) prodhimin e raporteve të performancës duke identifikuar pikat e forta dhe të dobëta në sistemin e prokurimit; (iii) identifikimin e atyre zonave që kanë nevojë për përmirësim dhe zhvillim, (iv) prodhimin e raporteve vjetore që ofrojnë një vlerësim të përgjithshëm, por të saktë të gjendjes në sistemin kombëtar të prokurimit dhe vlerësime specifike të shkallës së pajtueshmërisë/mosrespektimit nga autoritetet kontraktuese individuale; dhe (v) dhënien e rekomandimeve të duhura për ndryshimet në legjislacionin prarësor dhe dytësor të prokurimit.

Organi Shqyrtues i Prokurimit është një organ i pavarur shqyrtues përgjegjës për shqyrtimin e ankesave nga palët e interesuara në lidhje me pretendimet për shkelje të Ligjit për Prokurimin Publik.

Në veçanti, OSHP-ja mund të fillojë hetime mbi faktet që shkaktojnë ankesa të tilla, të zhvillojë procedura të rishikimit të prokurimit, të lërë mënjane ose të pezullojë dhënien e një kontrate publike dhe të kërkojë nga një autoritet kontraktues që të paguajë kompensim, në rastet e përshtatshme.

Perspektiva përpara

Autoriteti Kosovar i Konkurrencës synon të zhvillojë më tej marrëdhëniet e tij ekzistuese me këta rregullatorë dhe këto ndërmarrje publike për të promovuar një kulturë konkurrence të mirëfilltë në të gjithë sektorët e ekonomisë në Kosovë. Në të ardhmen, Autoriteti gjithashtu dëshiron të shohë një shqyrtim të plotë të draft-legjislacionit të ri për të siguruar përputhshmërinë e tij me parimet e konkurrencës.

Informacione të mëtejshme

Për informacion të mëtejshëm për politikën e konkurrencës në Kosovë, shihni broshurat e tjera në serinë e broshurave të AAK-së “*Sigurimi i përfitimeve nga Konkurrenca e Ndershme*” dhe vizitoni faqen tonë në internet: <https://ak.rks.gov.net/>

Faqet e mëposhtme gjithashtu ofrojnë informacion shtesë:

- **Zyra e Rregullatorit të Energjisë (ERO)** - <http://ero-ks.org/>
- **Trainkos** - <http://www.trainkos.com/> - **Infrakos** - <http://infrakos.com/>
- **Autoriteti Rregullator i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (ARKEP)** - <http://www.arkep-rks.org/>
- **Autoriteti Rregullator i Shërbimit të Ujit (ARrU)** - <http://www.arru-rks.org/>
- **Banka Qendrore e Kosovës** - <https://bqk-kos.org/>

**Funded by
the European Union**

Kjo broshurë është përgatitur me ndihmën e Projektit të financuar nga BE: "Mbështetje e BE-së për Autoritetin Kosovar të Konkurrencës dhe Komisionin e Ndihmës Shtetërore" menaxhuar nga Zyra e BE-së në Kosovë dhe zbatuar nga një Konsorcium I B&S Europe

